

Samenvatting
Prevalentiemonitor
Huiselijk Geweld en Seksueel
Grensoverschrijdend gedrag
2022

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag 2022 (PHGSG 2022).
Auteurs: M. Akkermans, E. Derksen, R. Kloosterman, E. Moons, M. Wingen. Deze samenvatting is een
gezamenlijke uitgave van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en
het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Maand en jaar van publicatie: januari 2023.

Auteursrechten voorbehouden. Niets uit deze samenvatting mag worden verveelvoudigd en/of
openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale verwerking of anderszins,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het WODC/CBS.

Samenvatting

In deze samenvatting komen achtereenvolgens aan de orde:

- Aanleiding voor het onderzoek
- Opzet van het onderzoek
- Onderwerp van het onderzoek
- Antwoorden op de onderzoeksvragen
- Aanvullende thema's
- Maatschappelijke context van het onderzoek.

1. Aanleiding voor het onderzoek

De aanleiding van deze Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag¹ (PHGSG) was de aanbieding aan de Tweede Kamer van het onderzoek naar de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling (Ten Boom & Wittebrood, 2019). De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de minister voor Rechtsbescherming gaven aan dat zij het van belang vinden dat er frequenter dan voorheen onderzoek wordt gedaan naar de prevalentie van huiselijk geweld (en kindermishandeling) (brief d.d. 5 februari 2019). Daarnaast is naar aanleiding van het maatschappelijke #MeToo debat en het debat in de Tweede Kamer over het rapport van de Onderzoekscommissie seksuele intimidatie en misbruik in de sport (Commissie de Vries), een motie aangenomen waarin onder meer wordt vastgesteld dat er geen goed beeld is van de omvang en ontwikkeling van gevallen van seksuele intimidatie en seksueel geweld. De motie verzoekt de regering onder andere om periodiek kwantitatief wetenschappelijk onderzoek te laten verrichten zodat de ontwikkelingen (primair van de omvang) van seksuele intimidatie en seksueel geweld blijvend worden gemonitord en het effect van preventiebeleid kan worden onderzocht. De PHGSG is voor het eerst uitgevoerd in 2020. In 2022 heeft de tweede meting van deze monitor plaatsgevonden. Dit rapport beschrijft de resultaten hiervan.

2. Opzet van het onderzoek

De cijfers in deze PHGSG 2022 zijn gebaseerd op een internetenquête onder een steekproef van de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder (bijna 14,5 miljoen personen). Voor het onderzoek zijn honderdduizend personen benaderd. Ruim 24 duizend personen hebben de vragenlijst ingevuld, een respons van 24,2 procent. Dit grote aantal respondenten maakt het mogelijk om betrouwbare en gedetailleerde uitspraken te doen over de prevalentie van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag in Nederland.

---

¹ De in 2020 gehanteerde naamgeving van de 'Prevalentiemonitor Huiselijk geweld en Seksueel Geweld' is in 2022 veranderd in 'Prevalentiemonitor Huiselijk geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag'. Dit is gedaan omdat het bij de seksuele voorvallen niet alleen gaat om seksueel geweld maar ook om seksuele intimidatie. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is een betere overkoepelende term om deze verschillende soorten seksuele voorvallen te omschrijven.

3. Onderwerp van het onderzoek

De PHGSG beschrijft de aard en de mate waarin huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag in Nederland voorkomen. De data zijn gebaseerd op zelfrapportage, dat wil zeggen dat de respondent verslag doet van zijn eigen gevoelens en ervaringen. Bij huiselijk geweld gaat het om vormen van geweld als dwingende controle, stalking door ex-partner, fysiek geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag die gepleegd worden door iemand uit de huiselijke kring. De term 'huiselijke kring' heeft betrekking op de sociale relatie tussen slachtoffer en pleger. Tot de huiselijke kring worden gezins- en familieleden en ook eventuele (ex-)partners gerekend. Met 'huiselijke kring' wordt niet de locatie bedoeld: de voorvallen hoeven niet per se thuis te hebben plaatsgevonden. Seksueel grensoverschrijdend gedrag omvat alle vormen van seksuele intimidatie en seksueel geweld. Seksueel grensoverschrijdend gedrag kan binnen en buiten de huiselijke kring plaatsvinden, zowel online als offline, in de 'echte wereld'.

In deze monitor worden de volgende vormen van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag afzonderlijk besproken: verbale agressie in huiselijke kring, fysiek geweld in huiselijke kring, dwingende controle in huiselijke kring, stalking door ex-partner, offline seksuele intimidatie, online seksuele intimidatie, en fysiek seksueel geweld. Gevraagd is naar voorvallen die hebben plaatsgevonden in de periode van vijf jaar respectievelijk 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek. Het slachtofferschap staat centraal. Aangezien het veldwerk van dit onderzoek in maart en april 2022 plaatsvond heeft de jaarprevalentie van slachtofferschap betrekking op de periode maart/april 2021 tot en met maart/april 2022. Ook komt aan de orde in welke mate dit slachtofferschap een structureel karakter heeft (dat wil zeggen ten minste maandelijks plaatsvindt).

Verder wordt beschreven wie de plegers zijn, wat de gevolgen voor de slachtoffers zijn, en met wie de slachtoffers over hun ervaringen hebben gepraat. Aanvullende onderwerpen zijn slachtofferschap van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de kinderjaren, het zelf plegen van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag, en vermoedens over het plaatsvinden van huiselijk geweld bij iemand in de omgeving. Het slachtofferschap van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag is uitgesplitst naar relevante kenmerken van slachtoffers zoals de persoonskenmerken geslacht, leeftijd, seksuele oriëntatie en migratieachtergrond, en achtergrondkenmerken zoals de positie van de persoon in het huishouden, het welvaartsniveau van het huishouden en de stedelijkheid van de gemeente. Ook de samenhangen tussen de prevalentie van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag enerzijds en de ervaren invloed van de coronapandemie op het eigen leven en de veranderingen in de werk- en thuissituatie tijdens de pandemie anderzijds komen aan de orde.

4. Antwoorden op de onderzoeksvragen

Voor de PHGSG zijn in overleg met het WODC een aantal doelstellingen en daaraan gekoppelde onderzoeksvragen geformuleerd. Deze worden hieronder weergegeven en beantwoord.

Wat is de aard en omvang, gemeten over de periode van een jaar, van slachtofferschap van huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld onder de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder?

Jaarprevalentie huiselijk geweld

In 2022 gaf 9 procent van de bevolking van 16 jaar en ouder (bijna 1,3 miljoen personen) aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere vormen van *huiselijk geweld*. Bij dit prevalentiecijfer van huiselijk geweld is verbale agressie niet meegeteld. Als verbale agressie meegeteld zou worden, zou 33 procent slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Zes procent van de 16-plussers (ruim 850 duizend personen) is structureel slachtoffer geweest van huiselijk geweld, dat wil zeggen dat ze in de afgelopen 12 maanden ten minste één bepaalde vorm van huiselijk geweld (bijna) dagelijks, wekelijks of maandelijks hebben meegemaakt. Ook hierbij is verbale agressie niet meegeteld.

Uitgesplitst naar de verschillende vormen van huiselijk geweld werd 32 procent slachtoffer van *verbale agressie in huiselijke kring* (bijna 4,6 miljoen personen). Twaalf procent van de slachtoffers had hier structureel mee te maken. Bij verbale agressie gaat het bijvoorbeeld om hoogoplopende meningsverschillen waarbij geschreeuwd of gegild wordt, treiteren of pesten, of kleineren of vernederen.

Vier procent van de 16-plussers (bijna 560 duizend personen) zei in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van *fysiek geweld in huiselijke kring*, waarvan 10 procent aangaf dat dit geweld structureel van aard was. Fysiek geweld betreft ervaringen waarbij werd bedreigd met geweld, het slachtoffer werd verwond of een poging daartoe werd gedaan. De voorvallen lopen uiteen van dreigen met pijn doen tot poging tot verstikking of verwondingen door het gebruik van wapens.

Vijf procent van de 16-plussers (bijna 730 duizend personen) werd in de afgelopen 12 maanden slachtoffer van *dwingende controle in huiselijk kring*. Door het herhaalde karakter is deze vorm van huiselijk geweld per definitie structureel: het gaat om geweld waarbij een of meer personen een ander sterk domineren en controleren. Het slachtoffer kan daarbij bepaalde vrijheden worden ontzegd door de ander(en), zoals het onderhouden van sociale contacten of het hebben van eigen geld. Ook kan/kunnen de pleger(s) dreigen zichzelf, het slachtoffer, of geliefden iets aan te doen. Twee procent van de 16-plussers met een ex-partner (ruim 170 duizend personen) gaf aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van *stalking door een ex-partner*. Door het herhaalde karakter gaat het bij stalking net zoals bij dwingende controle per definitie om een structurele vorm van huiselijk geweld.

Jaarprevalentie seksueel grensoverschrijdend gedrag

In 2022 werd 13 procent van de bevolking van 16 jaar en ouder (ruim 1,8 miljoen personen) slachtoffer van een of meer vormen van *seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de afgelopen 12 maanden. Twee procent van de 16-plussers (270 duizend personen) werd hiervan structureel slachtoffer.

Uitgesplitst naar de verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag gaf 9 procent van de 16-plussers (bijna 1,3 miljoen personen) aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van *offline seksuele intimidatie*². Bij 14 procent van de slachtoffers had de intimidatie een structureel karakter. Offline seksuele intimidatie betreft ervaringen met seksuele intimidatie die in de 'echte wereld', dus niet online plaatsvonden en waarbij er geen lichamelijk contact tussen pleger en slachtoffer was. Deze vorm van seksuele intimidatie kan verschillen van seksueel getinte opmerkingen tot het moeten aanschouwen van seksuele handelingen.

Zes procent van bevolking van 16 jaar en ouder (930 duizend personen) gaf aan dat ze in de afgelopen 12 maanden slachtoffer zijn geweest van *online seksuele intimidatie*. Van de slachtoffers zei 13 procent structureel hiermee te maken hebben gehad. Bij online seksuele intimidatie gaat het om ongewenst seksueel gedrag dat via het internet, bijvoorbeeld via sociale media, WhatsApp, (video)chat of e-mail, plaatsvond. Voorbeelden zijn seksueel kwetsende opmerkingen of gedwongen worden om online seksuele handelingen te verrichten.

Vier procent van de 16-plussers (bijna 510 duizend personen) zei in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van *fysiek seksueel geweld*. Bij 6 procent van de slachtoffers was dit geweld structureel van aard. Het gaat om voorvallen waarbij grensoverschrijdend lichamelijk contact plaatsvond, variërend van ongewenste aanrakingen tot verkrachting.

Overlap tussen huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag

Huiselijk geweld kan seksueel grensoverschrijdend van aard zijn, en andersom kan seksueel grensoverschrijdend gedrag in huiselijke kring plaatsvinden. Deze overlap tussen huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag is relatief klein: 2 procent van de 16-plussers werd slachtoffer van huiselijk seksueel grensoverschrijdend gedrag, terwijl 8 procent slachtoffer werd van huiselijk geweld dat geen seksueel grensoverschrijdend karakter had. Omgekeerd vindt seksueel grensoverschrijdend gedrag voor het grootste deel niet in huiselijke kring plaats: 12 procent van de 16-plussers is slachtoffer geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag buiten de huiselijke kring. Bij 2 procent gebeurde dit binnen de huiselijke kring.

Wat is de trend van de jaarprevalentie van huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld?

Ontwikkeling huiselijk geweld 2020–2022

De jaarprevalentie van huiselijk geweld in 2022 (9 procent) verschilt niet significant van die van 2020 (8 procent). Dit geldt ook voor de onderliggende vormen van huiselijk geweld: fysiek geweld in huiselijke kring (4 procent in beide jaren), dwingende controle in huiselijke kring (5 procent in beide jaren) en stalking door ex-partner (2 procent in beide jaren). Ook de jaarprevalentie van verbale agressie in huiselijke kring in 2022 (32 procent) is vergelijkbaar met die van 2020 (31 procent). Verbale agressie in huiselijke kring is niet meegeteld in het totaalcijfer van huiselijk geweld.

Ontwikkeling seksueel grensoverschrijdend gedrag 2020–2022

De jaarprevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in 2022 daarentegen verschilt wel significant van die van 2020. Deze is gestegen van 11 naar 13 procent. Met name ervaringen van seksuele intimidatie werden vaker gerapporteerd: tussen 2020 en 2022 steeg de jaarprevalentie van

---

² Offline seksuele intimidatie is seksuele intimidatie die niet via internet plaatsvindt. Het is dus de tegenhanger van online seksuele intimidatie. Om dit te benadrukken is de naamgeving veranderd: in de PHGSG 2020 heette deze vorm van seksuele intimidatie 'niet-fysieke seksuele intimidatie'.

offline seksuele intimidatie significant van 7 naar 9 procent en die van online seksuele intimidatie significant van 5 naar 6 procent. De jaarprevalentie van fysiek seksueel geweld is niet significant gewijzigd (namelijk van 3,3 procent in 2020 naar 3,5 procent in 2022).

Wie zijn de plegers van huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld?

Huiselijk geweld wordt het vaakst door een partner of ex-partner gepleegd. Bij dwingende controle in huiselijke kring zijn deze percentages iets hoger dan bij fysiek geweld in huiselijke kring. Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn de plegers voor het overgrote deel afkomstig van buiten de huiselijke kring. Bij offline en online seksuele intimidatie geeft ruim de helft van de slachtoffers aan dat een onbekende de pleger is. Bij fysiek seksueel geweld daarentegen kennen de meesten (ruim 70 procent) de pleger.

Plegers van buiten de huiselijke kring die relatief vaak genoemd worden zijn kennissen van uitgaan/feestjes, collega's, dates, goede vrienden/vriendinnen, en – bij online seksuele intimidatie – online kennissen.

Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn de plegers voor het overgrote deel man. Ook bij fysiek geweld in huiselijke kring, dwingende controle in huiselijke kring en stalking door (ex-)partner is de pleger vaker man dan vrouw, maar hier is het verschil kleiner dan bij seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij verbale agressie in huiselijke kring is er geen man-vrouwverschil in plegerschap.

Wat zijn de door de slachtoffers ervaren gevolgen van huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld?

In 2022 zegt 44 procent van de slachtoffers van fysiek geweld in huiselijk kring in de afgelopen 12 maanden gevolgen te hebben (gehad). Van de slachtoffers van dwingende controle in huiselijk kring en van de slachtoffers van stalking door ex-partner geeft een ruime meerderheid van 67 procent dit aan. De percentages bij seksueel grensoverschrijdend gedrag liggen lager: voor online seksuele intimidatie, offline seksuele intimidatie en fysiek seksueel geweld bedragen deze respectievelijk 24, 19 en 38 procent. Bij fysiek seksueel geweld moet worden opgemerkt dat wanneer enkel naar de slachtoffers van seksuele handelingen zoals ongewenste geslachtsgemeenschap of gedwongen prostitutie wordt gekeken (en de voorvallen ongewenst aanraken op een seksuele manier en ongewenst zoenen buiten beschouwing worden gelaten), een ruime meerderheid (71 procent) hiervan gevolgen heeft gehad.

Voor zowel huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag in totaal als voor de meeste onderliggende vormen geldt dat vrouwen vaker gevolgen ervaren dan mannen.

Uitgesplitst naar de aard van de gevolgen komen bij huiselijk geweld psychische problemen het meest voor, gevolgd door relatieproblemen. Ook bij seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn psychische problemen het meest genoemde gevolg, met op de tweede plaats seksuele problemen.

Bij de interpretatie van de cijfers over de gevolgen moet er rekening mee worden gehouden dat binnen de onderscheiden vormen van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag de voorvallen qua ernst en impact op het slachtoffer sterk kunnen verschillen. Bij fysiek seksueel geweld

variëren de onderzochte voorvallen van bijvoorbeeld ongewenst zoenen tot geslachtsgemeenschap. Het moge duidelijk zijn, en dat blijkt ook uit de cijfers, dat de gevolgen voor de slachtoffers van het eerstgenoemde voorval anders zijn dan die voor de slachtoffers van het laatstgenoemde voorval.

In hoeverre spreken slachtoffers van huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld met anderen over hun ervaringen?

De meerderheid van de slachtoffers van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag praat met iemand over hun ervaringen. Slachtoffers van huiselijk geweld zoeken vaker contact dan slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Van de slachtoffers van huiselijk geweld zegt, afhankelijk van het soort delict, grofweg 70 tot 90 procent met iemand te hebben gepraat, van de slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag zegt 60 tot 70 procent dit. Het meest wordt gesproken met personen in het eigen, informele circuit: vooral met vrienden/vriendinnen, partner, en – bij huiselijk geweld – met andere gezins- of familieleden. Bij huiselijk geweld worden, in tegenstelling tot bij seksueel grensoverschrijdend gedrag, ook professionele hulpverleners zoals (huis)artsen, psychologen of maatschappelijk werkers relatief vaak geconsulteerd.

In hoeverre worden huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld door slachtoffers zelf gemeld bij Veilig Thuis of de politie?

Met andere instanties zoals de politie, Veilig Thuis en het Centrum Seksueel Geweld wordt naar verhouding weinig contact gelegd. Met de politie wordt, afhankelijk van de delictsoort, door grofweg 5 á 10 procent van de slachtoffers van huiselijk geweld gepraat en door grofweg 1 á 2 procent van de slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met medewerkers van Veilig Thuis praten, afhankelijk van de delictsoort, 3 á 5 procent van de slachtoffers van huiselijk geweld en 0,2 procent of minder van de slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met hulpverleners van het Centrum Seksueel Geweld praten 0,2 á 0,3 procent van de slachtoffers van seksuele intimidatie en 0,6 procent van de slachtoffers van fysiek seksueel geweld.

Bestaan er verschillen in de aard en omvang van slachtofferschap van huiselijk geweld, seksuele intimidatie en seksueel geweld tussen verschillende bevolkingsgroepen (geslacht, leeftijd, migratieachtergrond, en andere relevante groepen)?

Verschillen in slachtofferschap huiselijk geweld tussen bevolkingsgroepen

Jongeren zijn vaker slachtoffer van huiselijk geweld dan oudere leeftijdsgroepen. In 2022 werd 25 procent van de 16- tot 18-jarigen in de afgelopen 12 maanden slachtoffer van huiselijk geweld en 16 procent van de 18- tot 24-jarigen. Van de 65-plussers was 3 procent slachtoffer. Vrouwen zijn iets vaker slachtoffer dan mannen (10 tegen 8 procent). Heteroseksuele personen zijn minder vaak slachtoffer dan personen met een andere seksuele oriëntatie. Verder zijn alleenstaande ouders relatief vaak slachtoffer van huiselijk geweld. Ook het welvaartsniveau is gerelateerd aan huiselijk geweld: slachtofferschap in huiselijke kring komt vaker voor bij personen in huishoudens met een lager welvaartsniveau. Het slachtofferschap van huiselijk geweld verschilt niet naar migratieachtergrond.

Verschillen in slachtofferschap seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen bevolkingsgroepen

Ook van seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn jongeren vaker slachtoffer dan oudere leeftijdsgroepen. Het verschil naar leeftijd is nog groter dan bij huiselijk geweld: in 2022 was 30 procent van de 16- tot 18-jarigen en 33 procent van de 18- tot 24-jarigen slachtoffer, tegen 3 procent van de 65-plussers. Ook het man-vrouw-verschil is (veel) groter: vrouwen zijn meer dan dubbel zo vaak slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag als mannen (18 tegen 8 procent). Van de jonge vrouwen van 16 tot 18 jaar is bijna de helft (46 procent) slachtoffer geweest, van de jonge vrouwen van 18 tot 24 jaar ruim de helft (52 procent). Homoseksuele en biseksuele personen zijn vaker slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan heteroseksuele personen. Vooral biseksuele vrouwen zijn met 46 procent relatief vaak slachtoffer. Verder krijgen personen zonder partner vaker met seksueel grensoverschrijdend gedrag te maken. Net zoals bij huiselijk geweld verschilt ook bij seksueel grensoverschrijdend gedrag het slachtofferschap niet naar migratieachtergrond.

5. Aanvullende thema's

Huiselijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de kinderjaren

In 2022 gaf 22 procent aan dat zij in de kinderjaren, dat wil zeggen voor de leeftijd van 12 jaar, slachtoffer zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het percentage dat zei met seksueel grensoverschrijdend gedrag in de kinderjaren geconfronteerd te zijn is in 2022 hoger dan in 2020: het percentage voor online seksuele intimidatie in de kinderjaren steeg van 2 naar 3 procent, en dat van offline seksuele intimidatie en van fysiek seksueel geweld in beide gevallen van 5 naar 6 procent. Het percentage dat huiselijk geweld in de kinderjaren meemaakte veranderde niet tussen beide jaren. In 2022 geeft het grootste deel (17 procent) aan in de kinderjaren te maken te hebben gehad met fysiek geweld in huiselijke kring.

Het slachtofferschap in de kinderjaren hangt samen met het recente slachtofferschap. Zo had ruim een derde (36 procent) van de slachtoffers van fysiek geweld in huiselijke kring hier voor hun twaalfde levensjaar ook mee te maken. Van de personen die in 2022 geen slachtoffer hiervan zijn geweest is dit 16 procent.

Zelf pleger van huiselijk geweld en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag

Twee procent van de personen van 16 jaar of ouder geeft aan dat het in de afgelopen 12 maanden weleens is voorgekomen dat zichzelf binnen de huiselijke kring lichamelijk agressief, controlerend en/of intimiderend zijn geweest. Ook kan het gaan om ongewenst seksueel gedrag of het stalken van een ex-partner. Dit zijn ongeveer 320 duizend personen. Tussen 2020 en 2022 is het percentage zelfplegerschap niet gewijzigd.

Vermoeden van huiselijk geweld bij iemand anders in omgeving

In totaal geeft 15 procent aan weleens een vermoeden te hebben gehad of weleens getuige te zijn geweest van huiselijk geweld bij iemand in de omgeving. Vrouwen zeggen dit vaker dan mannen: 18 tegen 13 procent.

Ruim 8 op de 10 zeggen met iemand te hebben gepraat over hun vermoeden of dat ze getuige zijn geweest. Het grootste deel geeft aan hierover met het slachtoffer zelf te hebben gepraat of met iemand die het slachtoffer kent. Met de (vermoedelijke) pleger of iemand die de (vermoedelijke) pleger kent is minder vaak gepraat.

6. Maatschappelijke context onderzoek: corona en (media-)aandacht

Impact coronapandemie

De eerste meting van de PHGSG vond plaats in maart en april 2020, toen de coronapandemie net was uitgebroken en de overheid de mensen adviseerde om zoveel mogelijk thuis te blijven. De referentieperiode van 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek die in de PHGSG 2020 werd gehanteerd om de jaarprevalentie te bepalen viel evenwel voor het grootste deel buiten de coronaperiode, en van beperkingen en lockdowns was toen vanzelfsprekend nog geen sprake. De vervolgmeting van de PHGSG vond plaats in maart en april 2022. Hoewel in deze periode de meeste beperkende coronamaatregelen werden losgelaten omvat de referentieperiode van 12 maanden op basis waarvan de jaarprevalentie wordt bepaald juist wel nog momenten van beperkende coronamaatregelen en lockdowns. Dit betekent dat de cijfers over de jaarprevalentie van huiselijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag voor 2022 voor het grootste deel betrekking hebben op de coronaperiode, terwijl de prevalentiecijfers voor 2020 dit voor het grootste deel niet hadden.

De coronapandemie in algemene zin en meer specifiek op punten zoals veranderingen in de werk- of thuissituatie blijkt samen te hangen met de gerapporteerde prevalentie van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag in die periode.

Personen die zeggen dat de coronapandemie hun leven heeft beïnvloed zijn vaker slachtoffer geweest van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag dan personen die zeggen dat dat niet het geval was. Ook personen voor wie de coronapandemie heeft geleid tot een andere werksituatie – bijvoorbeeld meer thuiswerken, minder werken, meer werken – geven vaker aan slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag dan personen bij wie de werksituatie ongewijzigd bleef. En ook voor de thuissituatie geldt dat personen voor wie er wel iets is veranderd tijdens de coronapandemie vaker slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag dan personen voor wie de thuissituatie niet is veranderd.

Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn de verschillen tussen personen die door de coronapandemie wel of geen invloed op hun leven hebben ervaren respectievelijk wel of geen wijzigingen in hun werk- of thuissituatie hebben ervaren groter dan bij huiselijk geweld.

Als het gaat om de aard van de invloed van corona op het leven en met name de aard van de verandering in de werk- en thuissituatie tijdens de pandemie zijn de uitkomsten echter minder eenduidig en soms ogenschijnlijk contra-intuïtief. Zo zeggen bijvoorbeeld personen die tijdens de coronapandemie zelf minder thuis waren vaker slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag dan personen die zelf meer thuis waren tijdens de pandemie. Hierbij kan echter meespelen dat ook andere omstandigheden een rol speelden, zoals het feit dat de partner, kinderen of andere gezinsleden tijdens de pandemie juist meer thuis waren.

Media-aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag

Vlak voor de enquête in april/mei 2022 speelde er nog een ander maatschappelijk thema dat in 2020 niet in die mate aan de orde was: de aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag in de media, onder andere naar aanleiding van een aflevering van het televisieprogramma BOOS in januari 2022 over gebeurtenissen rondom het programma The Voice of Holland. Het publieke debat hieromtrent kan invloed hebben gehad op de manier waarop mensen seksuele intimidatie en seksueel geweld – ook retrospectief – percipiëren en zichzelf als slachtoffer ervan zien. Hoewel het niet mogelijk is de in de PHGSG 2022 gemeten toename van slachtofferschap van seksueel grensoverschrijdend gedrag 1-op-1 toe te schrijven aan deze media-aandacht (er kan immers ook sprake zijn van een feitelijke toename van het slachtofferschap) zijn er toch indicaties dat de aandacht rondom dit thema tot een verhoogde rapportage van seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft geleid.

Zo blijkt uit de PHGSG-data dat het percentage dat zegt in de kinderjaren slachtoffer te zijn geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen 2020 en 2022 is toegenomen, terwijl de rapportage van slachtofferschap van huiselijk geweld in de kinderjaren onveranderd is gebleven. Het lijkt onwaarschijnlijk dat binnen een interval van twee jaar tussen de PHGSG-onderzoeken het ervaren slachtofferschap van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de kinderjaren feitelijk is toegenomen. Waarschijnlijker is het dat de grotere bewustwording naar aanleiding van de media-aandacht rondom dit thema retrospectief tot een verhoogde rapportage van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de kinderjaren heeft geleid.

Iets vergelijkbaars speelt bij de gerapporteerde vijfjaarsprevalentie van slachtofferschap. Hier blijkt dat het percentage 16-plussers dat zegt in de afgelopen vijf jaar slachtoffer te zijn geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen 2020 en 2022 duidelijk is toegenomen, terwijl dat wederom niet voor het slachtofferschap van huiselijk geweld geldt. Ook in dit geval lijkt het – ten minste voor een deel – onwaarschijnlijk dat binnen een interval van twee jaar tussen beide PHGSG-onderzoeken het ervaren slachtofferschap van seksueel grensoverschrijdend gedrag over de langere referentieperiode van vijf jaar feitelijk duidelijk is toegenomen. Ook hier ziet het ernaar uit dat grotere bewustwording rondom dit thema ertoe heeft geleid dat verder in de tijd terug liggend slachtofferschap van seksueel grensoverschrijdend gedrag alsnog vaker wordt gerapporteerd.

Ook bij meldpunten en organisaties komen er meer meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen dan voor de onthullingen rond The Voice of Holland (Nu.nl, 2 oktober 2022). Zo ontving Slachtofferhulp Nederland tot oktober 2022 meer dan tienduizend meldingen. Dat is ruim 10 procent meer dan de jaren ervoor. Centrum Seksueel Geweld (CSG) meldt sinds de BOOS-aflevering een stijging van 35 procent in het aantal acute slachtoffers en een toename van 80 procent in het aantal niet-acute slachtoffers. Ook Mores, het meldpunt voor ongewenste omgangsvormen voor de Nederlandse culturele en creatieve sector, constateert een toename. Zo waren er in 2020 in totaal 97 meldingen, in het jaar erna mede door de pandemie 57, en in 2022 tot en met juni al 180 meldingen. De organisatie Perspectief Herstelbemiddeling waar onder andere slachtoffers van zedendelicten terecht kunnen behandelt jaarlijks zo'n veertienhonderd zaken. In 2020 ging 10 procent daarvan over seksueel misbruik en seksueel grensoverschrijdend gedrag. In 2022 geldt dat voor ruim 33 procent van de zaken.

In 2022 is er weliswaar ook verhoogde media-aandacht geweest voor huiselijk geweld, onder andere aan het begin van dit jaar naar aanleiding van de vermeende mishandeling door rapper Lil Kleine van zijn vriendin, maar deze aandacht lijkt niet dezelfde impact te hebben gehad als de verhoogde aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Indicatief daarvoor is dat de gerapporteerde prevalentie van huiselijk geweld tussen 2020 en 2022 niet is toegenomen.